

9. Volby

Ženy a muži v komunálních volbách

Na podzim roku 2018 se na území celé republiky konaly volby do zastupitelstev obcí. Ve Středočeském kraji se voleb zúčastnilo 50,6 % oprávněných voličů. Vzhledem k anonymitě hlasování nelze určit podíl mužů a žen. Naopak přesné údaje jsou k dispozici o kandidátech a zvolených zastupitelích.

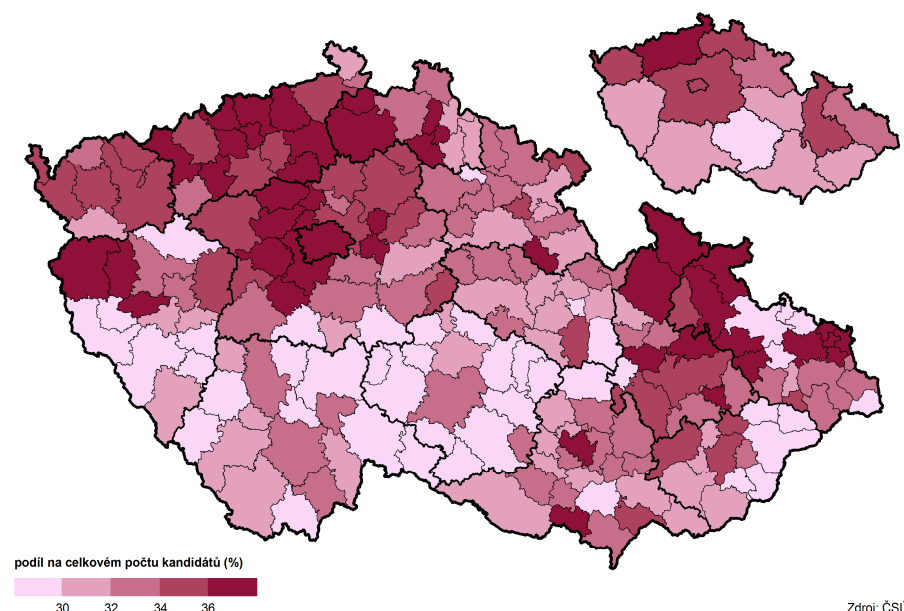
Podíl žen se na kandidátních listinách v průběhu let postupně zvyšuje. V roce 1994 bylo ve Středočeském kraji mezi kandidáty pouze 22 % žen. Při posledních volbách, kdy kandidovalo 27 872 osob, byla již žena přibližně každým třetím kandidátem.

Tab. 9.1. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
2018	27 872	9 579	34,4	10 124	3 125	30,9	36,3	38,3	32,6
2014	30 018	10 140	33,8	10 153	3 048	30,0	33,8	35,7	30,1
2010	29 514	9 563	32,4	10 145	2 981	29,4	34,4	35,9	31,2
2006	25 636	7 915	30,9	10 144	2 800	27,6	39,6	41,4	35,4

Nejvíce kandidujících v roce 2018 v kraji bylo ve věkové skupině 40–49 let, kdy kandidovalo 3 103 žen a 5 869 mužů. Ovšem největší relativní zastoupení (37,1 %) na kandidátech příslušné věkové skupiny měly ženy v kategorii 30–39 let. Největší zastoupení (68,2 %) měli muži ve věkové skupině nad 60 let. Nejméně kandidovaly osoby ve věku do 29 let (1 447 mužů a 429 žen). Tuto skutečnost lze pozorovat i při předchozích volbách.

Kartogram 9.1. Ženy mezi kandidáty podle SO ORP a krajů ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018 (včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

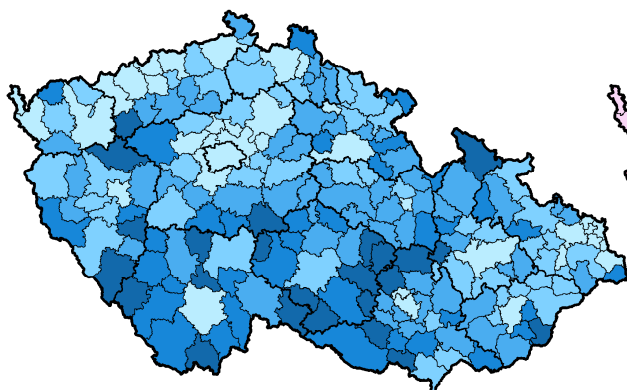

Z meziokresního pohledu Středočeského kraje měly ženy mezi kandidáty nejnižší zastoupení v okrese Benešov (30,7 %), nejvyšší potom v okrese Kladno, kde bylo mezi 2 409 kandidáty 38,3 % žen. Mezi správními obvody bylo mezi kandidáty nejméně žen (27,9 %) ve správním obvodě ORP Sedlčany a nejvíce v ORP Český Brod a Kladno (shodně 38,8 %).

Kartogram 9.2. Kandidáti podle pohlaví a SO ORP ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018 (včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

Muži

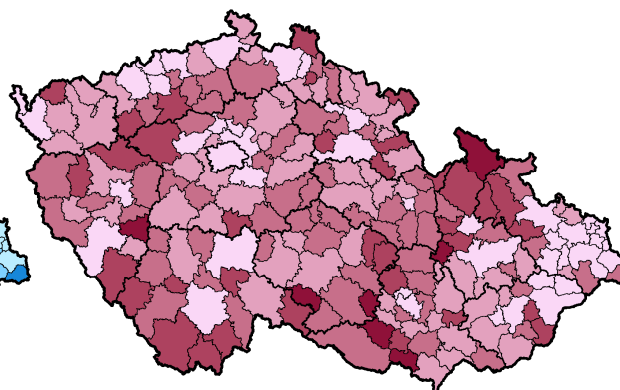
Ženy

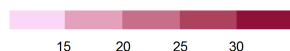
na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let (k 31. 12. 2018)

30 40 50 60

na 1 000 obyvatel stejného pohlaví a věku 18 a více let (k 31. 12. 2018)

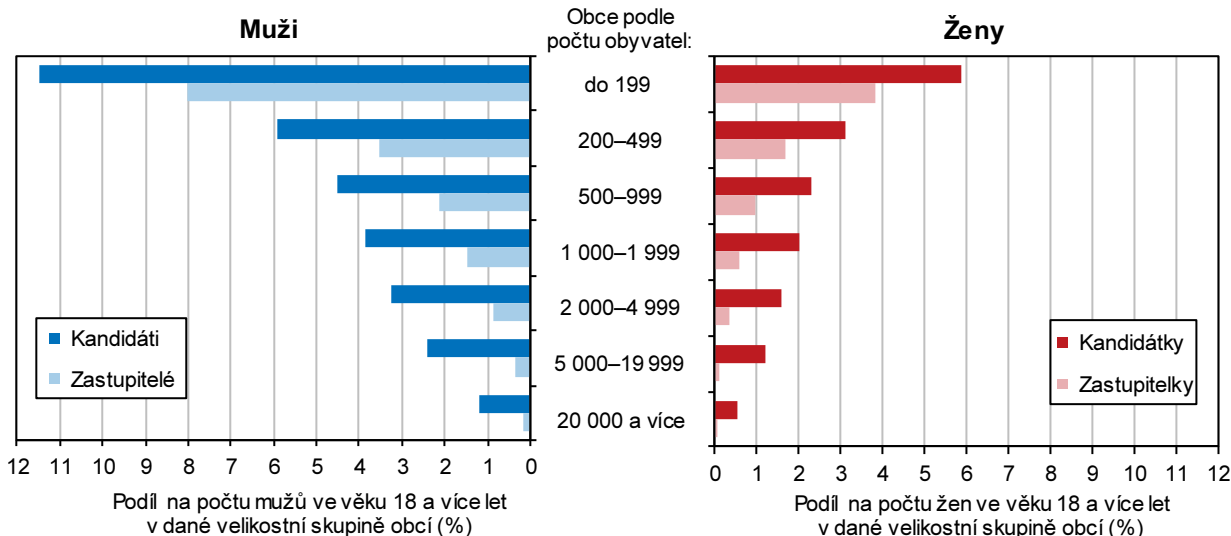

15 20 25 30

Zdroj: ČSÚ

Aktivita v komunálních volbách se liší podle velikosti a typu obce. V malých obcích se díky početně nízké populaci, počtu přidělovaných mandátů a užšímu kontaktu s veřejnou správou zapojuje do voleb větší podíl obyvatel. V obcích do 199 obyvatel připadalo v roce 2018 na tis. obyvatel přibližně 87 kandidátů (u mužů to bylo 115 a u žen 58,8). S rostoucím počtem obyvatel se aktivita značně snižovala, u měst s 20 tisíci a více obyvateli připadalo na stejnou část populace pouze 8,7 kandidátů (u mužů to bylo 12 a u žen 5,7).

Graf 9.1. Kandidáti a zvolení zastupitelé podle pohlaví a velikostních skupin obcí ve volbách do obecních zastupitelstev ve Středočeském kraji v říjnu 2018

Z pohledu podle velikostních skupin obcí se v genderovém složení kandidátů nevyskytují výrazné odchylky od krajského průměru, kde je podíl žen na kandidátech 34,4 %. Celostátně tato hodnota dosahuje 32,8 % (bez zastupitelstev městských částí a obvodů).

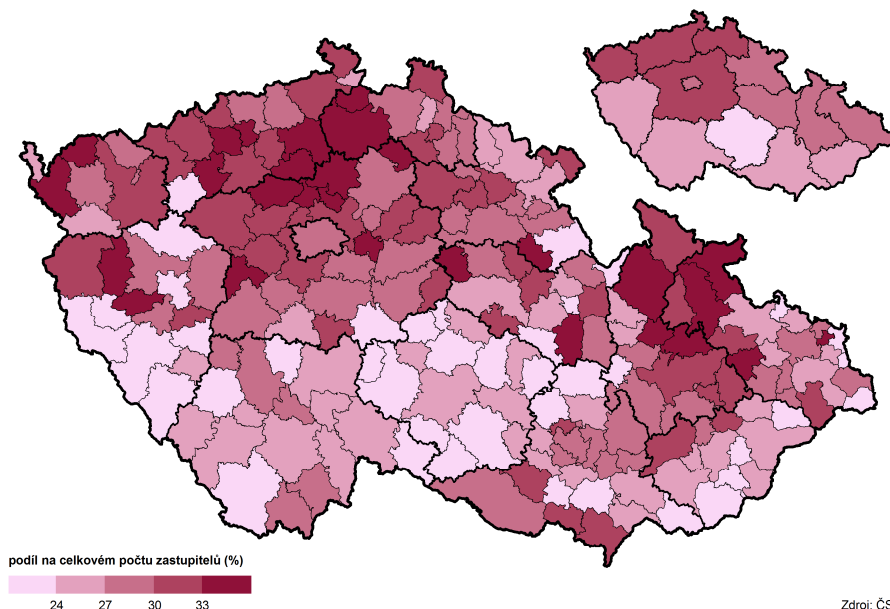
Zastoupení žen mezi kandidáty bylo ve Středočeském kraji v porovnání s republikovým průměrem mírně vyšší. V celé republice bylo mezi kandidáty 32,8 % žen, což bylo o 1,6 p. b. méně než ve Středočeském kraji.

Mezi zvolenými zastupiteli také ženy zaostávaly. Jednak je to dáno nižším počtem žen-kandidátek a jednak jejich menší úspěšností ve volbách. Zatímco mezi muži bylo ve Středočeském kraji v roce 2018 úspěšných 38,3 % kandidátů, u žen to bylo 32,6 %. Přesto lze pozorovat rostoucí počet žen zastoupených v komunální politice. V roce 2006 bylo z 25 636 kandidátů zvoleno 27,6 % žen, v roce 2018 z 27 872 už 30,9 %.

Tab. 9.2. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev ve Středočeském kraji podle pohlaví a věku v říjnu 2018

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Celkem	27 872	9 579	34,4	10 124	3 125	30,9	36,3	38,3	32,6
v tom ve věku									
18–29 let	2 240	793	35,4	429	142	33,1	19,2	19,8	17,9
30–39 let	5 734	2 126	37,1	1 986	646	32,5	34,6	37,1	30,4
40–49 let	8 972	3 103	34,6	3 650	1 145	31,4	40,7	42,7	36,9
50–59 let	5 578	1 859	33,3	2 360	735	31,1	42,3	43,7	39,5
60 a více let	5 348	1 698	31,8	1 699	457	26,9	31,8	34,0	26,9

Nejvíce zvolených zastupitelů vzešlo z věkové skupiny 40–49 let, kde bylo také nejvíce kandidátů. Nejúspěšnější však tato věková skupina nebyla, v této věkové kategorii bylo úspěšných, tedy zvoleno, 42,7 % mužů a 36,9 % žen z celkového počtu kandidátů stejné věkové skupiny a pohlaví. Nejúspěšnější byly osoby ve věkové skupině 50–59 let, a to 43,7 % u mužů a 39,5 % u žen.

Kartogram 9.3. Ženy mezi zvolenými zastupiteli podle SO ORP a krajů ve volbách do obecních zastupitelstev v říjnu 2018 (včetně zastupitelstev městských částí a obvodů)

Z meziokresního pohledu kraje byl do obecních zastupitelstev zvolen nejvyšší podíl žen v okrese Mělník (34 %). V okrese Benešov zasedlo do nově zvolených zastupitelstev 72,7 % mužů. V SO ORP Vlašim byl do nových zastupitelstev zvolen nejmenší podíl žen ze všech SO ORP, a to 23,3 %. Největší podíl zastupitelek byl zvolen v SO ORP Neratovice (36,4 %). Úspěšnost kandidátů podle pohlaví je však jiná. Nejmenší úspěchy zaznamenali kandidáti v SO ORP Lysá nad Labem, kde se do zastupitelstev dostala přibližně každá sedmá žena a každý pátý muž z kandidátky. Naopak nejlépe na tom byli v SO ORP Mnichovo Hradiště, kde své zvolení slavilo 45,7 % kandidujících žen a téměř každý druhý kandidující muž (48 %).

Podíl žen mezi kandidáty i zvolenými zastupiteli byl mezi SO ORP celé republiky diferencovaný. Více než 40 % žen mezi kandidáty bylo ve dvou SO ORP, a to Šternberk a Krnov (40,8 %, resp. 40,6 %). Na opačném konci žebříčku se umístily tři obvody z Kraje Vysočina, Pelhřimov s 26 % kandidujících žen, Pacov (25,3 %) a Telč (24,7 %). Nejvíce žen (37,3%) zasedlo v zastupitelstvech SO ORP Stod. Přes 37 % zastupitelek bylo zvoleno v obcích SO ORP Bruntál. Naopak nejméně jich bylo ve správním obvodu Česká Třebová (14,8 %).

Tab. 9.3. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a okresů v říjnu 2018

Kraj, okresy	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Středočeský kraj	27 872	9 579	34,4	10 124	3 125	30,9	36,3	38,3	32,6
Benešov	2 779	854	30,7	1 036	283	27,3	37,3	39,1	33,1
Beroun	2 089	745	35,7	771	242	31,4	36,9	39,4	32,5
Kladno	2 409	922	38,3	875	288	32,9	36,3	39,5	31,2
Kolín	2 076	693	33,4	763	237	31,1	36,8	38,0	34,2
Kutná Hora	2 020	684	33,9	748	229	30,6	37,0	38,8	33,5
Mělník	1 962	692	35,3	642	218	34,0	32,7	33,4	31,5
Mladá Boleslav	2 419	839	34,7	1 003	307	30,6	41,5	44,1	36,6
Nymburk	2 243	776	34,6	721	230	31,9	32,1	33,5	29,6
Praha-východ	2 799	950	33,9	1 046	323	30,9	37,4	39,1	34,0
Praha-západ	2 509	919	36,6	810	266	32,8	32,3	34,2	28,9
Příbram	2 868	927	32,3	1 067	298	27,9	37,2	39,6	32,1
Rakovník	1 699	578	34,0	642	204	31,8	37,8	39,1	35,3

Tab. 9.4. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a správních obvodů obcí s rozšířenou působností v říjnu 2018

Kraj, SO ORP	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Středočeský kraj	27 872	9 579	34,4	10 124	3 125	30,9	36,3	38,3	32,6
Benešov	1 445	468	32,4	480	140	29,2	33,2	34,8	29,9
Beroun	1 280	465	36,3	450	136	30,2	35,2	38,5	29,2
Brandýs n.L.-St.Bol.	1 629	571	35,1	546	176	32,2	33,5	35,0	30,8
Čáslav	665	228	34,3	288	92	31,9	43,3	44,9	40,4
Černošice	2 509	919	36,6	810	266	32,8	32,3	34,2	28,9
Český Brod	516	200	38,8	204	73	35,8	39,5	41,5	36,5
Dobříš	618	223	36,1	218	62	28,4	35,3	39,5	27,8
Hořovice	809	280	34,6	321	106	33,0	39,7	40,6	37,9
Kladno	1 454	564	38,8	464	149	32,1	31,9	35,4	26,4
Kolín	1 608	513	31,9	587	176	30,0	36,5	37,5	34,3
Kralupy n. Vltavou	439	159	36,2	164	55	33,5	37,4	38,9	34,6
Kutná Hora	1 355	456	33,7	460	137	29,8	33,9	35,9	30,0
Lysá nad Labem	440	161	36,6	83	24	28,9	18,9	21,1	14,9
Mělník	1 037	370	35,7	346	115	33,2	33,4	34,6	31,1
Mladá Boleslav	2 025	701	34,6	817	244	29,9	40,3	43,3	34,8
Mnichovo Hradiště	394	138	35,0	186	63	33,9	47,2	48,0	45,7
Neratovice	486	163	33,5	132	48	36,4	27,2	26,0	29,4
Nymburk	982	339	34,5	329	102	31,0	33,5	35,3	30,1
Poděbrady	773	256	33,1	281	92	32,7	36,4	36,6	35,9
Příbram	1 590	520	32,7	616	180	29,2	38,7	40,7	34,6
Rakovník	1 699	578	34,0	642	204	31,8	37,8	39,1	35,3
Říčany	1 170	379	32,4	500	147	29,4	42,7	44,6	38,8
Sedlčany	660	184	27,9	233	56	24,0	35,3	37,2	30,4
Slaný	955	358	37,5	411	139	33,8	43,0	45,6	38,8
Vlašim	917	258	28,1	407	95	23,3	44,4	47,3	36,8
Votice	417	128	30,7	149	48	32,2	35,7	34,9	37,5

V celé republice bylo zapsáno na kandidátních listinách celkem 216 138 osob (včetně zastupitelstev městských částí a obvodů), žena byla každým třetím kandidátem. Největší zastoupení měly ženy mezi kandidáty v Praze (38 %) a Ústeckém kraji (36,5 %). Naopak v Kraji Vysočina bylo mezi kandidáty pouze

28,7 % žen. Vzhledem k vyššímu podílu žen mezi kandidáty v obcích Ústeckého kraje zde byl také podíl mezi zastupiteli v obcích vyšší (31,6 %). Více než 30% podíl lze pozorovat ještě ve Středočeském, Karlovarském a Libereckém kraji. V Praze dosáhl podíl žen v zastupitelstvech 29,3 %.

Úspěšnost kandidátů podle pohlaví byla mezi kraji také různorodá. Velmi specifická byla situace v hl. m. Praze, kde vzhledem k velkému počtu kandidátů a relativně menšímu počtu zastupitelů bylo úspěšných 13,5 % mužů a 9,1 % žen. Menší úspěšnost zaznamenaly kandidátky také v Moravskoslezském kraji, kde se jich zastupitelkami stalo 16,5 %. Úspěšnost kandidátů z Moravskoslezského kraje byla také druhá nejnižší v rámci republiky, a to 21,5 %. Méně než 20% šanci na zvolení měly ještě ženy z Ústeckého a Jihomoravského kraje. Nejvyšší šanci na zvolení měly kandidátky z Vysočiny (32,6 %). Jen o 0,1 p. b. méně byly úspěšné ženy, které kandidovaly v rámci Středočeského kraje. Nejvyšší hodnota úspěšnosti u mužů (43,1 %) byla zaznamenána taktéž v Kraji Vysočina. Vysoko nad celostátním průměrem, který byl 30,9 %, byl také Středočeský kraj, kde bylo úspěšných 38,3 % kandidátů.

Z hlediska velikostních skupin obcí se ženy více prosazovaly v menších obcích do 999 obyvatel, kde do zastupitelstev zasedlo 31,8 % žen, nejméně jich pak bylo ve větších městech nad 20 tis. obyvatel (23,4 %). Úspěšnost kandidátů a kandidátek naopak s rostoucím počtem obyvatel v obci klesala, od téměř 70 % zvolených mužů v obcích do 199 obyvatel po 7,1 % zvolených žen ve městech nad 20 tis. obyvatel. Nejmarkantnější rozdíl (7,9 p. b.) v úspěšnosti mezi muži a ženami lze pozorovat v obcích s 1 000–1 999 obyvateli.

Tab. 9.5. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do obecních zastupitelstev podle pohlaví a velikostních skupin obcí v říjnu 2018

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
Středočeský kraj	27 872	9 579	34,4	10 124	3 125	30,9	36,3	38,3	32,6
v tom podle velikosti obce									
do 199 obyvatel	2 106	697	33,1	1 437	453	31,5	68,2	69,8	65,0
200–499 obyvatel	4 574	1 562	34,1	2 639	845	32,0	57,7	59,6	54,1
500–999 obyvatel	5 298	1 809	34,1	2 434	773	31,8	45,9	47,6	42,7
1 000–1 999 obyvatel	4 799	1 688	35,2	1 682	505	30,0	35,0	37,8	29,9
2 000–4 999 obyvatel	4 301	1 454	33,8	1 071	321	30,0	24,9	26,3	22,1
5 000–19 999 obyvatel	5 370	1 893	35,3	716	194	27,1	13,3	15,0	10,2
20 000 a více obyvatel	1 424	476	33,4	145	34	23,4	10,2	11,7	7,1

Ženy a muži ve volbách do krajských zastupitelstev

Zatím poslední volby do krajských zastupitelstev proběhly v roce 2016 na území všech krajů mimo hl. m. Prahu, kde se krajské volby nekonají. Ve Středočeském kraji se těchto voleb zúčastnilo 34,8 % oprávněných voličů.

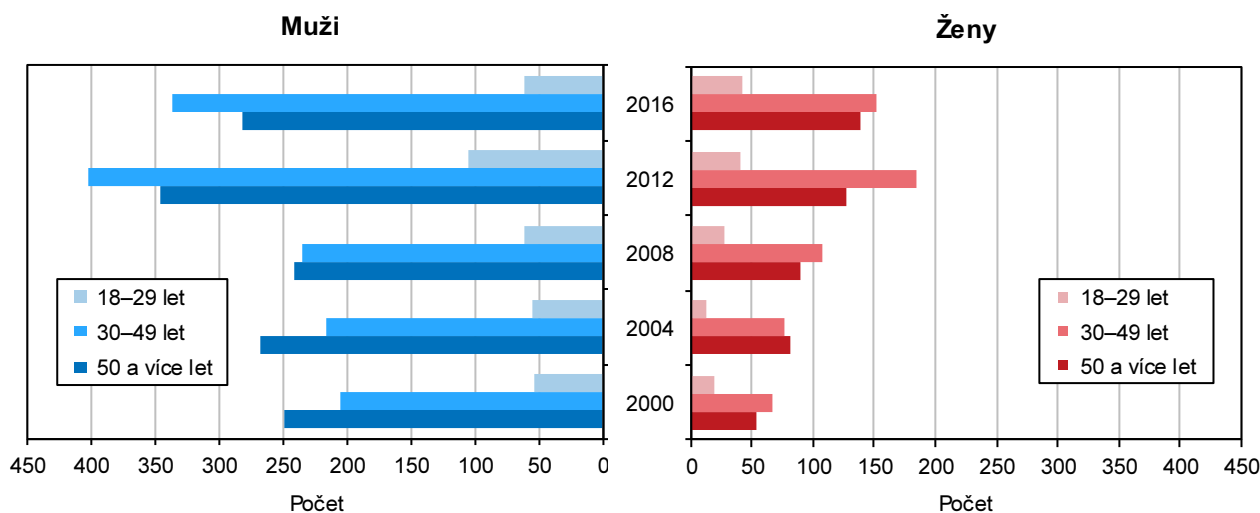
Na volbách do krajských zastupitelstev je vidět markantněji než u voleb do obecních zastupitelstev zvyšující se aktivita žen v politice. Zatímco v roce 2000 byla ve Středočeském kraji žena každým přibližně pátým kandidátem, při posledních volbách v roce 2016 to byla již každá třetí. Přesto voliči stále mírně upřednostňují při volbě muže před ženami. V roce 2000 zasedlo do zvoleného zastupitelstva 11 žen, což bylo 16,9 % zastupitelů, v roce 2016 se podíl žen zvýšil o 10 p. b. (17 žen).

Tab. 9.6. Kandidáti a zvolení zastupitelé ve volbách do zastupitelstev krajů podle pohlaví

	Platní kandidáti			Zvolení zastupitelé			Zvolení zastupitelé/kandidáti (%)		
	celkem	z toho ženy		celkem	z toho ženy		celkem	mezi muži	mezi ženami
		počet	v %		počet	v %			
2016	1 012	333	32,9	65	17	26,2	6,4	7,1	5,1
2012	1 204	352	29,2	65	16	24,6	5,4	5,8	4,5
2008	762	225	29,5	65	14	21,5	8,5	9,5	6,2
2004	708	170	24,0	65	10	15,4	9,2	10,2	5,9
2000	647	140	21,6	65	11	16,9	10,0	10,7	7,9

Mezi lety 2000 a 2012 se počet kandidujících téměř zdvojnásobil, žen bylo dokonce dvaapůlkrát více. Z důvodu většího počtu kandidátů v letech 2012 a 2016 a stejného počtu volených zastupitelů se úspěšnost kandidátů snížila. Nejvyšší úspěšnost byla zaznamenána v roce 2000, kdy uspěl každý desátý kandidát (u mužů to bylo 10,7 %, u žen 7,9 %), nejméně úspěšný byl pro kandidáty rok 2012, kdy jich také kandidovalo nejvíce (1 204), a uspěl přibližně každý dvacátý (5,8 % mužů a 4,5 % žen).

Graf 9.2. Kandidáti podle pohlaví a věku ve volbách do zastupitelstev krajů ve Středočeském kraji

Zatímco do roku 2008 bylo mezi mužskými kandidáty nejvíce osob ve věku nad 50 let, od roku 2012 začalo kandidovat více mužů ve věku 30–49 let. V roce 2016 byla v této věkové skupině skoro polovina mužských kandidátů. U žen-kandidátek není tato tendence patrná. Nejméně kandidátek, stejně jako kandidátů, bylo ve věkové kategorii 18–29 let (v roce 2016 to bylo 9 % u mužů a 12,6 % u žen).